

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 9/2012-54

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. júla 2012 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa a zo sudcov Juraja Horvátha a Sergeja Kohuta prerokoval prijatú sťažnosť T. M., B., a V. H., B., zastúpených advokátkou Mgr. M. B., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 125/07 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 125/07 p o r u š i l základné právo T. M. a V. H., aby sa ich vec prerokovala bez zbytočných prieťahov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie vecí v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. T. M. a V. H. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie každému z nich v sume po 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré je Okresný súd Bratislava I p o v i n n ý vyplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. T. M. a V. H. p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 396,61 € (slovom tristodeväťdesiatšesť eur a šesťdesiatjeden centov), ktorú je Okresný súd Bratislava I p o v i n n ý vyplatiť na účet ich advokátky Mgr. M. B., B., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 9/2012-21 zo 6. marca 2012 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť T. M., B. (ďalej len „sťažovateľ 1“), a V. H., B. (ďalej len „sťažovateľ 2“, spolu len „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 125/07 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Zo sťažnosti vyplynulo najmä, že: «(...) Sťažovatelia sú právnymi nástupcami pôvodnej účastníčky napádaných konaní, žalobkyne PhDr. T. H.(...), čo dokladujú osvedčením o dedičstve(...)

Zosnulá žalobkyňa PhDr. T. H.(...), bola spolu so svojim manželom sťažovateľom v I. rade Mgr. T. M. dlhodobou nájomníčkou bytu č. 615019009, nachádzajúcom sa v katastrálnom území S. v dome so súpisným číslom 142 na L. ulici č. 19 v B.(...), ktorého

pôvodným vlastníkom bolo Hlavné mesto SR Bratislava. Byt manželia užívali spolu so synom V. H., sťažovateľom v 2. rade.

Žalobkyňa spolu so sťažovateľom v 1. rade si uplatnila ešte v roku 1997 spolu s viac ako 50 % nájomníkmi u Hlavného mesta SR Bratislavy právo na odkúpenie uvedeného bytu v zmysle ustanovenia § 29a zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov.

Dňa 19. 07. 2002 uzatvorilo Hlavné mesto SR Bratislava s C. Dohodu o vydaní veci č. 24 88 0942 09 00, na základe ktorej Hlavné mesto SR vydalo okrem iného pod bodom 1.8 aj bytový dom, v ktorom sa nachádzal byt, o ktorého prevod PhDr. T. H. spolu so sťažovateľom v 1. rade požiadali. V dohode je uvedené, že k vydaniu bytového domu došlo na základe ustanovenia § 4 ods. 2 písm. i) zákona č. 282/1993 Z. z. v znení zákona č. 97/2002 Z. z.

Žalobou podanou na Okresnom súde Bratislava I dňa 24. 08. 2007(...), sa zomrelá žalobkyňa PhDr. T. H., domáhala voči žalovaným Hlavnému mestu Slovenskej republiky Bratislava a C., určenia neplatnosti vyššie uvedenej Dohody o vydaní veci č. 24 88 0942 09 00 uzavretej medzi žalovanými. Žalobkyňa v podanej žalobe namietala kumulatívne nesplnenie všetkých podmienok povinností vydania veci v zmysle ustanovenia § 4 ods. 2 písm. i) zákona č. 282/1993 Z. z. o zmiernení niektorých majetkových krívd spôsobených cirkvám a náboženským spoločnostiam, o ktoré sa predmetná dohoda o vydaní veci opierala. Žalobkyňa mala na základe tejto skutočnosti za to, že uvedený prevod nehnuteľnosti, ktorým bolo obmedzené právo žalobkyne na odkúpenie užívaného bytu za zákonom stanovenú hodnotu, požíval charakter absolútne neplatného právneho úkonu. (...)

Dňa 11. 01. 2008 bola Okresnému súdu Bratislava I doručená prostredníctvom Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky sťažnosť žalobkyne na prieťahy v konaní 16C 125/2007.

V odpovedi predsedníčky Okresného súdu Bratislava I JUDr. G. B. bol namietaný prieťah v konaní ospravedlňovaný vysokým nápadom vecí ako aj nedostatočným personálnym obsadením sudcov na civilnom úseku tamojšieho súdu. (...)

V priebehu konania došlo k ďalšej zmene vlastníka nehnuteľnosti, v ktorom sa nachádzal byt užívaný žalobkyňou a sťažovateľmi, vklad vlastníckeho práva do katastra

nehnutelností bol povolený dňa 15. 01. 2007 pod číslom V-465/07. Z tohto dôvodu žalobkyňa podaním zo dňa 29. 02. 2008 navrhla prístupenie ďalšieho účastníka na strane žalovaných a to spoločnosť L., s. r. o. ako žalovaného v 3. rade a zároveň zmenila petit žaloby tak, že žiadala, aby súd určil, že Dohoda o vydaní veci č. 24 88 0942 09 00 uzatvorená podľa § 45 zákona č. 282/1993 Z. z. v znení zákona č. 97/2002 Z. z. o zmiernení niektorých majetkových krívd spôsobených cirkvám a náboženským spoločnostiam medzi žalovaným v 1. rade a žalovaným v 2. rade v čl. 1. bod 1.8, na základe ktorého prišlo k prevodu vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam - pozemok parc. č. 98 - zastavaná plocha o výmere 1263 m², dom s. č. 142, zapísané na liste vlastníctva č. 10 (dnes list vlastníctva 8430) vedenom Správou katastra pre hlavné mesto SR Bratislavu, katastrálne územie S. je neplatná, zároveň aby súd určil, že kúpna zmluva uzatvorená dňa 20. 12. 2006 medzi žalovaným v 2. rade a žalovaným v 3. rade, na základe ktorej došlo k prevodu vlastníckeho práva k vyššie uvedenej nehnuteľnosti je neplatná a že vlastníkom uvedenej nehnuteľnosti je žalovaný v 1. rade. (...)

Súd uznesením 16C 125/2007-66 zo dňa 25. 03. 2008 pripustil, aby do konania na strane žalovaného v 3. rade pristúpila spoločnosť L., s. r. o.(...) O ďalšej požadovanej zmene petitu súd rozhodol až s takmer ročným oneskorením, a to uznesením 16C 125/2007-110 dňa 16. 1. 2009(...)

Z dôvodu uskutočnenia prevodu nehnuteľnosti, ktorej sa konanie 16C 125/2007 týkalo, návrhom zo dňa 25. 03. 2008, požiadala žalobkyňa súd o vydanie predbežného opatrenia, ktorým by súd nariadil žalovanému v 3. rade zdržať sa akýchkoľvek prevodov vlastníckeho práva, zriadenia záložného práva, iného zaťaženia v prospech tretích osôb, stavebných úkonov a strpenie užívania bytu žalobkyňou až do právoplatného rozhodnutia v merite veci. Žalobkyňa poukázala v podanom návrhu predovšetkým na skutočnosť, že nový vlastník si popísanými krokmi „pripravuje pôdu“ na vystaňovanie „nespolupracujúcich nájomcov“ a zároveň nájomcov vystavuje neprimeranému psychickému tlaku klamlivým poukazovaním na nevyhovujúci stavebný stav bytu a na to, že ak by došlo k výpovede z nájmu bytu z dôvodu uvedenom v § 711 ods. 1 písm. e) Občianskeho zákonníka, tak by podľa vyjadrenia vlastníka prenajímateľovi nevznikla povinnosť zabezpečiť nájomcom akúkoľvek bytovú náhradu, čím chce dosiahnuť uvoľnenie bytov. Žalobkyňa vydanie predbežného opatrenia žiadala i z dôvodu, aby žalovaný v 3. rade nemal možnosť predať

dom 3. osobe, ktorá by vzniknutú situáciu s nájomníkmi riešila „radikálnejšie“ a aby sa tak nestala rukojemníkom ďalších investorských spoločností. Uvedený návrh podávala žalobkyňa v čase, keď ešte nebolo prijaté ustanovenie § 44a Občianskeho súdneho poriadku a keď vydanie predbežného opatrenia bolo opodstatnené aj z dôvodu možnosti neustáleho rozširovania účastníkov konania o prípadných nových vlastníkov nehnuteľnosti, aby bolo možné dosiahnuť účel podania žaloby. (...)

Uznesením zo dňa 18. 04. 2008 Okresný súd Bratislava I návrh žalobkyne na vydanie predbežného opatrenia zamietol(...) Okrem iného, súd v odôvodnení tohto uznesenia uviedol, že žalobkyňa nepreukázala, že by žalovaný v 3. rade plánoval predaj, darovanie, či iné scudzenie nehnuteľnosti, zriadenie záložného práva k nim či ich zaťaženie záložného práva. Až neskôr sa ukázalo, že žalovaný v 3. rade nehnuteľnosť už zaťažil záložným právom zriadeným v prospech J., a. s., teda obava žalobkyne bola opodstatnená.

Proti uzneseniu Okresného súdu Bratislava I, ktorým okresný súd zamietol návrh žalobkyne na vydanie predbežného opatrenia, podala žalobkyňa v zákonnej lehote dňa 14. 05. 2008 odvolanie. (...)

Uznesením 16C 125/2007-125 zo dňa 13. 03. 2009 Okresný súd Bratislava I konanie prerušil do právoplatného skončenia veci vedenej na Okresnom súde Bratislava I, vedenej pod sp. zn. 7C 116/2008. Predmetom konania 7C 116/2008 je určenie neplatnosti výpovede z nájmu bytu, ktorá bola daná žalobkyňi žalovaným v 3. rade podľa § 710 ods. 1 Občianskeho zákonníka. (...)

Proti uzneseniu sa žalobkyňa v zákonnej lehote dňa 17. 04. 2009 odvolala(...) Krajský súd v Bratislave uznesenie Okresného súdu Bratislava I, ako prvostupňového súdu potvrdil uznesením 7Co 310/2009-145 zo dňa 27. 01. 2010. (...) Od tohto rozhodnutia je konanie prerušené až dodnes.

Dňa 22. 04. 2010 pôvodná žalobkyňa PhDr. T. H. zomrela. Konanie vo veci určenia neplatnosti výpovedania nájomnej zmluvy vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 7C 116/2008 bolo uznesením zo dňa 23. 02. 2011 zastavené. Napriek odôvodnenosti pokračovania konania s právnymi nástupcami zomrelej žalobkyne, teda s manželom zomrelej Mgr. T. M. a synom zomrelej V. H., oboch trvale bytom B., nie je ďalší postup súdu po úmrtí žalobkyne jej právnym nástupcom známy. Na základe tejto skutočnosti podali sťažovatelia dňa 06. 07. 2011 návrh(...), v ktorom prejednávajúci súd žiadali, aby vo veci

16C 125/2007 bolo s nimi konané ako s právnymi nástupcami. V podanom návrhu zároveň sťažovatelia požiadali súd o zabezpečenie plynulosti konania. Napriek tomuto podaniu nie je sťažovateľom známe žiadne rozhodnutie súdu tak procedurálneho charakteru ako aj rozhodnutia v merite veci. (...)

Konanie vo veci trvá už 4 roky, konanie dosiaľ nebolo ukončené. Samotnú neprimeranú dĺžku konania s ohľadom na charakter vykonaných úkonov súdu konštatovala vo svojom vyjadrení zo dňa 28. 1. 2008 k sťažnosti žalobkyne aj predsedníčka Okresného súdu Bratislava I JUDr. G. B., napriek tomuto konštatovaniu súd vo veci plynulejšie nekonal dokonca možno konštatovať, že súd vo veci vecne nekonal, vykonával iba úkony procesného charakteru.

Vo veci nebol vykonaný podstatný procesný úkon smerujúci k ukončeniu právnej neistoty pôvodnej žalobkyne a dnes sťažovateľov, čo je vzhľadom na dĺžku konania - 4 roky podstatná nečinnosť.

Máme za to, že vzhľadom k skutkovému stavu sa nejedná o zložitú vec. Napádaný právny úkon sám odkazuje na ustanovenie § 4 ods. 2 písm. i) zákona č. 282/1993 Z. z. o zmiernení niektorých majetkových krívd spôsobených cirkvám a náboženským spoločnostiam v znení zákona č. 97/2002 Z. z., s ktorým je podľa nášho názoru v rozpore. Úlohou súdu bolo zaujať stanovisko k názoru žalobkyne, že z uvedeného ustanovenia vyplýva, že musia byť splnené všetky podmienky na vydanie veci, a teda, že na vydanie veci nepostačovalo splnenie iba jednej z podmienok tak, ako to bolo v prípade vydania bytového domu v B.

Tým, že súd vo veci nekonal plynulo, spôsobil, že v konaní bolo nutné vyporiadať sa aj s otázkou neplatnosti ďalšieho prevodu, nakoľko počas súdneho konania došlo k prevodu nehnuteľnosti na žalovaného v 3. rade. Uvedená skutočnosť však do veci nepriniesla významnejšiu komplikovanosť.

Je potrebné poznamenať, že iba aktivitou súdu v podobe zhromažďovania dôkazov, skúmania splnenia právnych podmienok prevodu ako aj prostredníctvom priamych pojednávaní je možné dospieť k náležitému zisteniu skutkového stavu prípadu ako aj k náležitému právnemu posúdeniu veci.

Zomrelá žalobkyňa (ktorej sú sťažovatelia právnymi nástupcami) počas celého konania postupovala aktívne. Uvedené je možné konštatovať aj o sťažovateľoch v 1. a 2.

rade. Zomrelá žalobkyňa sa prostredníctvom svojich procesných úkonov, vykonávaných v súlade s procesnými normami Občianskeho súdneho poriadku, domáhala svojich práv, podala žalobu, tú neskôr po zmene vlastníka doplnila, poukazovala na prieťahy v konaní a v záujme zvýšenia svojich práv žiadala o vydanie predbežného opatrenia. Následne sa bránila ďalším prieťahom v konaní odvolaním voči uzneseniu, ktorým súd konanie prerušil.

Čo sa týka sťažovateľov, tí po uplynutí neprimerane dlhej lehoty na ich pribratie do konania ako právnych nástupcov zomrelej žalobkyne, podaním zo dňa 06. 07. 2011 upozornili na svoje právne nástupníctvo v konaní.

Aj na základe vyššie uvedených skutočností je možné konštatovať, že sťažovatelia ako aj zomrelá žalobkyňa si riadne plnili svoje povinnosti, ktoré im vyplývajú z postavenia žalobcu. Zomrelá žalobkyňa ešte v roku 2008 upozornila sťažnosťou na zbytočné prieťahy v konaní na Okresnom súde Bratislava I(...), pričom ako už bolo uvedené, predsedníčka okresného súdu existenciu zbytočných prieťahov v predmetnom konaní pripustila v svojej odpovedi zo dňa 28. 01. 2008. (...)

Za prvé obdobie porušenia plynulosti konania je možné považovať obdobie od podania žaloby dňa 24. 8. 2007 do vybavenia sťažnosti na prieťahy v konaní predsedníčkou Okresného súdu Bratislava I, JUDr. G. B. zo dňa 28. 01. 2008, teda obdobie prvých 5 mesiacov konania, v ktorých súd vykonával iba rutinné úkony v podobe výziev adresovaných žalovaným v 1. a 2. rade na podanie vyjadrenia k žalobe zo dňa 24. 08. 2007. Zbytočné prieťahy v konaní skonštatovala predsedníčka okresného súdu dňa 28. 01. 2008, ktorá k sťažnosti žalobkyne okrem iného uviedla: „súd vo veci nevykonal žiadny procesný úkon čo možno považovať za objektívne prieťahy, ktoré boli spôsobené predovšetkým vysokým nápadom vecí v oddelení vyššieho súdneho úradníka, zákonného sudcu, ako aj nedostatočným personálnym obsadením sudcov na civilnom úseku tunajšieho súdu. Vzhľadom na vysoký nápad v oddelení „16C“ a pretrvávajúci veľký počet nevybavených vecí v oddelení 16C sa jednotlivé časové úseky medzi úkonmi sudkyne a vyšších súdnych úradníkov predĺžili. Vzhľadom na vyššie uvedené môžem konštatovať, že v uvedenom období vznikol objektívny prieťah v predmetnom konaní, a preto som vyhodnotila Vašu sťažnosť za dôvodnú a zároveň mi dovoľte, aby som sa za spôsobený prieťah v mene súdu ospravedlnila“(...)

Napriek prísľubu predsedníčky Okresného súdu Bratislava I JUDr. G. B. o vykonaní úkonov smerujúcich k odstráneniu zbytočných prietahov v konaní sp. zn. 16C 125/2007, súd v predmetnej veci aj naďalej nepostupoval v súlade s článkom 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. Súd vykonal ďalší procesný úkon podstatný pre konanie vo veci až vydaním uznesenia 16C 125/2007-66 zo dňa 25. 03. 2008, teda po 2 mesiacoch od vybavenia sťažnosti predsedníčkou súdu a 5 mesiacoch od posledného úkonu súdu v prejednávanej veci, ktorým pripustil žalobkyňou navrhované pristúpenie spoločnosti L., s. r. o. na stranu žalovaného v 3. rade. Tento úkon nebol komplexný, neriešil zároveň navrhovanú zmenu petitu, tú vyriešil až v uznesení zo dňa 16. 1. 2009, teda až po 10 mesiacoch od podania zmeny žaloby (19. 3. 2011).

Súd vydal dňa 18. 04. 2008 uznesenie, ktorým zamietol návrh žalobkyne o vydanie predbežného opatrenia. Za ďalšie obdobie zbytočných prietahov v trvaní 7 mesiacov je možné označiť obdobie od podania odvolania žalobkyne (dňa 14. 05. 2008) proti uvedenému uzneseniu až do obdobia november 2008, kedy bolo účastníkom doručované uznesenie odvolacieho súdu.

K predĺženiu celkového konania výraznou mierou prispelo prerušenie konania uznesením súdu dňa 13. 03. 2009, ktoré podmienilo ďalší postup súdu v konaní právoplatným rozhodnutím vo veci vedenej na Okresnom súde Bratislava I, pod spisovou značkou 7C 116/2008 o určenie neplatnosti výpovede z nájmu bytu (išlo o konanie vedené na základe návrhu PhDr. T. H. z dôvodu doručenia výpovede z nájmu bytu žalovaným v 3. rade. Výpoveď z nájmu bytu však nebola doručená sťažovateľovi v 1. rade, jej manželovi a spoločnému nájomcovi). Súd konanie prerušil na návrh odporcu v 3. rade podľa ustanovenia § 109 ods. 2 písm. c) O. s. p.(...) Keďže nešlo o prípad, kedy je súd viazaný rozhodnutím iného orgánu (§ 135 ods. 1 O. s. p.), mohol si súd otázku riešenia v konaní 7C 116/2008 vyriešiť sám, ako otázku predbežnú. Posúdenie otázky riešenej v konaní 7C 116/2008 bolo veľmi jednoduché, stačilo, aby súd posúdil 3 doklady - dohodu o odovzdaní a prevzatí bytu zo dňa 31. 8. 1987, výpoveď z nájmu (doručenú a doručovanú iba pani PhDr. H.) a sobášny list pani PhDr. H. a Mgr. M. a súd by dospel k záveru, že išlo o spoločný nájom manželov (§ 703 ods. 1 Občianskeho zákonníka) na platnosť vypovedanie ktorého sa požaduje, aby bola výpoveď z nájmu bytu riadne doručená obom spoločným nájomcom (ako to vyplýva aj z rozhodnutia NS SR č. 2Cdo 137/2003) a teda nedoručovanie

(a nedoručenie) výpovede z nájmu pánovi M. postrádalo voči nemu právnu relevanciu a preto nemožno uvažovať ani o jej platnosti, resp. neplatnosti. Preto aj keby bola žaloba vo veci 7C 116/2008 z tohto dôvodu zamietnutá, nemalo by to žiadny vplyv na rozhodnutie súdu v prejednávanej veci, preto prerušenie konania bolo právne irelevantné. Na margo uvedeného sťažovateľa uvádzajú, že ten istý súd - Okresný súd Bratislava I, v konaní 17 C 151/08 - si rovnakú otázku, teda otázku riešeni v konaní 7C 116/2008 dokázal predbežne vyriešiť sám a zamietol návrh odporcu na prerušenie konania do právoplatného skončenia konania 7C 116/2008(...)

Obdobie od prerušenia konania, t. j. od 13. 3. 2009 do dnešného dňa možno považovať za absolútnu nečinnosť súdu. (...)

Od prerušenia konania do dnešného dňa sťažovateľom nie je známy žiaden úkon súdu, ktorý by smeroval k rozhodnutiu v merite veci. So sťažovateľmi nebolo konané ani potom, čo pôvodná žalobkyňa dňa 22. 04. 2010 zomrela a potom, čo konanie 7C 116/2008, pre ktoré bola vec 16C 125/2007 na Okresnom súde Bratislava I prerušená, bolo uznesením tamojšieho súdu zo dňa 23. 02. 2011 zastavené z dôvodu úmrtia účastníčky PhDr. T. H.(...) Súd v konaní 16C 125/2008 do dnešného dňa nerešpektuje ustanovenie § 107 ods. 3 veta za bodkočiarkou, podľa ktorého súd v konaní pokračuje s dedičmi účastníka, prípadne s tými, ktorí podľa výsledku dedičského konania prevzali právo alebo povinnosť, o ktorú v konaní ide, a to len čo sa skončí konanie o dedičstve, ak povaha veci nepripúšťa, aby sa v konaní pokračovalo skôr. Osvedčenie o dedičstve po zomrelej žalobkyni preukazujúce právne nástupníctvo sťažovateľov nadobudlo právoplatnosť dňa 28. 02. 2011. Súd napriek tejto skutočnosti do dnešného dňa, teda v období 6 mesiacov, nevykonal žiadne úkony, ktoré by smerovali k pribratiu sťažovateľov do konania a to aj napriek podaniu sťažovateľov zo dňa 06. 07. 2011.

Po celý čas konania, čiže za štvorročné obdobie, okresný súd vo veci vecne nekonal, vykonával iba procesné úkony, ktoré nevedli k rozhodnutiu v merite veci. (...) Zbytočné prieťahy v predmetnom konaní pokračujú aj v súčasnosti, keď sa v konaní nepokračuje so sťažovateľmi v zmysle ustanovenia § 107 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku. Prejednávajúci súd nerešpektuje normatívne príkazy o procedurálnom postupe súdu v súdnom konaní obsiahnutých v ustanoveniach § 100 ods. 1, § 101 ods. 2, § 107 ods. 3, ako aj základného ustanovenia § 6. Tvrdíme teda, že obdobie posledných štyroch rokov je

poznačené zbytočnými prietahmi ako celok a v tomto období nenastali v konaní žiadne úkony, ktoré by významne prispeli k ukončeniu stavu právnej neistoty pôvodnej žalobkyne ako aj sťažovateľov - teda k účelu, ktorého ochrana je obsahom čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Na základe toho je práve v tomto špecifickom prípade možné konštatovať, že pomalá spravodlivosť je spravodlivosť odmietnutá, o to viac, že dĺžka konania nezodpovedá zložitosti prípadu.

V predmetnej veci niet iného súdu, ktorý by chránil základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a právo na to, aby bola jeho vec v primeranej lehote prejednaná pred nezávislým a nestranným súdom. V konaní si sťažovatelia uplatnili právne prostriedky, ktoré im zákon na ochranu základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie sú oprávnení podľa osobitných predpisov.

(...) sťažovatelia riadne vyčerpali prostriedky poskytnuté im na ochranu ich práv, nakoľko však ich uplatnenie nebolo účinné, teda prietahy v konaní neboli súdom odstránené, sťažovatelia sú nútení obrátiť sa za účelom ochrany svojich práv na ústavný súd. (...)

V predmetnom konaní dosiaľ nebolo vynesené právoplatné rozhodnutie, preto stav porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov neustále trvá.

V zmysle čl. 127 ods. 3 Ústavy a § 56 ods. 4 zákona o Ústavnom súde navrhujeme, aby súd priznal sťažovateľom voči orgánom, ktoré porušili ich základné právo, nárok na primerané finančné zadosťučinenie v sume po 7 000 EUR. Máme za to, že v tomto prípade deklarovanie porušenia práva a príkaz konať bez zbytočných prietahov nemožno považovať za dostatočné. Prietahy v konaní sa už nedajú odstrániť a teda porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a prejednanie veci v primeranej lehote je nenapraviteľné. V zmysle uvedených ustanovení Ústavy a zákona môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo sa porušilo, aj primerané finančné zadosťučinenie ako náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch.

Nemajetkovú ujmu vidia sťažovatelia v psychickej ujme, v pocitoch krivdy a neistoty spôsobených sťažovateľom a zomrelej žalobkyňi PhDr. T. H. dlhodobou neschopnosťou súdu plynule pokračovať v konaní a včasné rozhodnúť ich spor.

Sťažovatelia majú za to, že najmä Okresný súd Bratislava I v konaní v podstate nekonal, pričom stresové situácie vzniknuté z toho, že sa sťažovatelia nemôžu domôcť svojho práva, prispeli v podstatnej miere k zhoršeniu zdravotného stavu pôvodnej žalobkyne PhDr. T. H. (...) Namiesto promptného konania zo strany súdov, ktoré sú vybavené dostatočným mechanizmom prostriedkov na zabezpečenie ochrany práv, ako aj právom chránených záujmov fyzických a právnických osôb, sa pôvodná žalobkyňa, ako aj v súčasnosti jej právny nástupcovia (sťažovatelia) dočkali nezáujmu o ich potreby právnej istoty. (...) Tento článok v sebe zahŕňa prejednanie veci v primeranej lehote. Zomrelá žalobkyňa a v súčasnosti aj sťažovatelia sa napriek urgenciám nedomohli rýchlejšieho postupu zo strany Slovenskej republiky reprezentovanej príslušnými súdmi.

Pocity krivdy sťažovateľov umocňuje aj ich bytová situácia - žijú v byte, ktorý podľa ich názoru mali právo odkúpiť do osobného vlastníctva, ale vzhľadom na vlečúce sa konanie je možné, že sa svojho práva nedomôžu, a to z nasledovných dôvodov:

a) pôvodná žalobkyňa spolu so sťažovateľmi sa museli prizerať na to, ako byt chátra, ako oficiálni vlastníci zneužívajú situáciu a nehnuteľnosť neudržiavajú, resp. majú záujem o to, aby bola v havarijnom stave, aby sa tak žalobkyňa spolu so svojou rodinou sama rozhodla z bytu odísť. Samotná dĺžka súdneho konania prispieva i k tomu, že ich okolie presviedčalo, najmä po smrti pani H., aby sa svojho práva vzdali a začali žiť v lepších životných podmienkach. V tomto čase je byt takmer v havarijnom stave, je predpoklad, že ho sťažovatelia budú musieť opustiť.

b) z dôvodu prijatia zákona č. 460/2011 Z. z. možno očakávať výpoveď z nájmu zo strany vlastníka nehnuteľnosti, čím budú sťažovatelia opätovne vystavení hrozbe, že konanie bude zastavené z dôvodu konštatovania súdu o neexistencii naliehavého právneho záujmu, tak ako to súdy konštatovali vo svojich uzneseniach - Okresný súd Bratislava I v uznesení 16C 125/2007-125 zo dňa 13. 03. 2009 a Krajský súd Bratislava v uznesení 7Co 310/2009-145 zo dňa 27. 01. 2010 (v uznesení uvedený nesprávny rok vydania uznesenia 27. 1. 2009).

Najmä manželka sťažovateľa a zároveň pôvodná žalobkyňa pani T. H., ako veľká bojovníčka o svoje práva, doplatila na prieťahy v konaní svojím zdravím a v podstate aj životom. Po celý čas súdneho konania bola vystavovaná obrovským stresovým situáciám, ktoré podlomili jej zdravie a na jar minulého roku zomrela na rakovinu(...)

Sťažovatelia majú preto pocit obrovskej frustrácie, pomalým a neefektívnym konaním súdu v predmetnom konaní sú obaja ukracovaní na svojich právach a to aj napriek ich preukázateľnému naliehavému záujmu na konečnom rozhodnutí v predmetnej veci. Sťažovatelia majú zároveň strach o strechu nad hlavou a pociťujú stratu možnosti zveľad'ovania ich obydliá.

Stratená viera v spravodlivosť je spôsobená taktiež postupom súdu, ktorý sa za posledných 4 rokov obmedzil iba na formálne procesné úkony bez skutočného reálneho riešenia sporu v jeho hmotnoprávnej podstate.

Vyvrcholením skepsy navrhovateľov je prijatie zákona č. 460/2011 Z. z., ktorý umožní vlastníkom nehnuteľnosti vypovedať sťažovateľom nájom bytu, čím opätovne budú v konaní „bojovať“ s otázkou naliehavého právneho záujmu. Sťažovatelia sa neubránia pocitu trpkosti, že ak by súdy konali riadne a včas, nemuseli by byť vystavení konaniu vlastníka, ktorý hodlá postupovať v zmysle uvedeného zákona.

Navrhovatelia si uplatňujú aj trovy právneho zastúpenia podľa § 1 ods. 3, § 11 ods. 2, § 13 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov spočívajúce(...)

Na základe uvedených skutočností navrhujeme, aby Ústavný súd vyniesol nasledovný nález

(...) základné právo sťažovateľa T. M.(...) na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote upravené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd bolo postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 16C 125/2007(...) porušené.

základné právo sťažovateľa V. H.(...) na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote upravené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd bolo postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 16C 125/2007(...) porušené.

Ústavný súd prikazuje Okresnému súdu Bratislava I vo veci vedenej pod sp. zn. 16C 125/2007 konať. «»

Sťažovatelia sa domáhali aj priznania primeraného finančného zadost'učinenia, a to sťažovateľovi 1 vo výške 5 000 € a sťažovateľovi 2 taktiež vo výške 5 000 €. Sťažovatelia si uplatnili aj trovy právneho zastúpenia v predmetnom konaní pred ústavným súdom.

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: okresný súd, zastúpený jeho predsedníčkou, listom sp. zn. Spr 3294/2012 z 30. marca 2012 a právna zástupkyňa sťažovateľov stanoviskom k uvedenému vyjadreniu okresného súdu z 25. mája 2012.

2.1 Predsedníčka okresného súdu popísala chronológiu úkonov vykonaných súdom v danej veci a dodala tieto relevantné skutočnosti:

«(...) dovoľujem si Vám v úvode môjho vyjadrenia ku konaniu vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 16C 125/2007 oznámiť, že netrvám na ústnom prejednaní doručenej ústavnej sťažnosti. Súhlasím s tým, aby podľa ust. § 30 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu SR, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov Ústavný súd SR upustil od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti, ak dospeje k názoru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

(...) V konaní súd postupoval pribežne a bez prietahov. V žiadnom prípade nie je možné súhlasiť so sťažovateľmi, že by obdobie od prerušenia konania v zmysle uznesenia súdu zo dňa 13. 03. 2009 predstavovalo prietahy v konaní. Súd svoje dôvody na prerušenie konania riadne uviedol v odôvodnení rozhodnutia a toto bolo riadne preskúmané a aj potvrdené nadriadeným súdom práve na základe odvolania navrhovateľky, ktorým sa odvolací súd v rámci svojho rozhodnutia podrobne zaoberal. (...)

Konečné rozhodnutie ponechávam na zváženie Ústavnému súdu Slovenskej republiky.»

2.2 Právna zástupkyňa sťažovateľov v reakcii na uvedené vyjadrenie predsedníčky okresného súdu zaujala toto stanovisko:

«(...) Sťažovatelia sa nestotožňujú s názorom predsedníčky Okresného súdu Bratislava I JUDr. A. K., podľa ktorého mal okresný súd postupovať pribežne a bez

prieťahov a pridržiavajú sa ich doterajších tvrdení obsiahnutých v nimi podanej ústavnej sťažnosti zo dňa 19. 09. 2011.

Sťažovatelia majú za potrebné opätovne poukázať na skutočnosť, že od samotného podania žaloby zosnulej žalobkyne bol s konaním 16C/125/2007 spojený vznik zbytočných prieťahov, čo nakoniec bolo potvrdené aj vo vybavení sťažnosti na prieťahy zo dňa 28. 01. 2008, keď vtedajšia predsedníčka okresného súdu konštatovala, že súd vo veci v období prvých 5 mesiacov nevykonal žiaden relevantný procesný úkon. Vtedajšia predsedníčka okresného súdu odôvodnila vznik zbytočných prieťahov predovšetkým nedostatočným personálnym obsadením súdu. (...) nie je možné súhlasiť s názorom súčasnej predsedníčky Okresného súdu Bratislava I, podľa ktorého mal súd v konaní postupovať priebežne a bez prieťahov, ak iná predošlá predsedníčka súdu konštatovala existenciu zbytočných prieťahov v spomínanom vybavení sťažnosti na prieťahy zo dňa 28. 01. 2008, teda ak zbytočné prieťahy boli súdom konštatované už na samotnom začiatku tohto konania.

Napriek tvrdeniam predsedníčky okresného súdu o priebežnom postupe súdu bez prieťahov, postupoval okresný súd cestou zbytočných prieťahov aj po vybavení sťažnosti pôvodnej žalobkyne zo dňa 28. 01. 2008. Tak ako to uviedli sťažovatelia už v podanej ústavnej sťažnosti, súd vykonal ďalší významnejší procesný úkon až vydaním uznesenia 16C/125/2007-66 zo dňa 25. 03. 2008, teda po 2 mesiacoch od vybavenia sťažnosti vtedajšou predsedníčkou okresného súdu a 5 mesiacov od posledného úkonu súdu v prejednáwanej veci. Navyše predmetné uznesenie ako procesný úkon súdu nebolo komplexné, keď riešilo iba otázku pristúpenia ďalšieho účastníka na strane žalovaného, no s navrhovanou zmenou návrhu žalobkyne sa súd vysporiadal až v neskoršom uznesení, ktoré vydal po 10 mesiacoch od podania návrhu pôvodnej žalobkyne na zmenu žalobného návrhu. Súd okrem uvedených procesných úkonov v rozhodovaní o merite veci v období po vybavení sťažnosti na prieťahy v konaní výraznejšie nepostúpil. Z uvedených dôvodov nie je možné podľa názoru sťažovateľov považovať postup súdu v tomto období za priebežný postup súdu bez vzniku zbytočných prieťahov, keď súd v priebehu takmer 9 mesiacov (teda obdobia mimo obdobia 5 mesiacov, kedy bol spis od 22. 05. 2008 do 12. 11. 2008 predložený na Krajskom súde v Bratislave) nevykonal žiaden procesný úkon, ktorý by smeroval k rozhodnutiu v merite veci.

Zároveň ani prerušenie konania dňa 13. 03. 2009 až do právoplatného skončenia veci 7C 116/2008 vedenej na tamojšom súde nemožno považovať za procesný úkon, ktorý by bol v súlade so zásadou hospodárnosti a rýchlosti súdneho konania v zmysle § 100 O. s. p., ako aj čl. 48 ods. 2 ústavy. Súd totiž podľa názoru sťažovateľov dostatočne nezohľadnil fakultatívnu povahu procesného inštitútu prerušenia ustanoveného v § 109 ods. 2 písm. c) O. s. p., (...).

V podanom vyjadrení zo dňa 30. 03. 2012 predsedníčka Okresného súdu Bratislava I JUDr. A. K. naznačila, že po úmrtí pôvodnej žalobkyne dňa 22. 04. 2010 a následnom zastavení konania 7C/116/2008 dňa 23. 02. 2011 už súd len zisťoval právnych nástupcov po zosnulej, pričom pojednávanie vo veci, ako ani ďalší procesný postup súdu už podľa uvedeného stanoviska nebolo možné uskutočniť, nakoľko sťažovatelia dňa 23. 01. 2012 doručili súdu späťvzatie žaloby, na základe čoho súd konanie zastavil. Tak ako aj z časového popisu úkonov súdu obsiahnutého vo vyjadrení predsedníčky súdu vyplýva, súd nekonal priebežne a bez zbytočných prietahov ani v prípade postupu po úmrtí pôvodnej žalobkyne. Dňa 22. 04. 2010 totiž pôvodná žalobkyňa PhDr. T. H. zomrela (dedičské konanie nadobudlo právoplatnosť dňa 28. 2. 2011). Z vyjadrenia predsedníčky súdu taktiež vyplynulo, že okresný súd disponoval vedomosťou o úmrtí žalobkyne PhDr. T. H. už dňa 20. 12. 2010. Zároveň dňa 23. 02. 2011 došlo k zastaveniu konania 7C/116/2008 vedenom na Okresnom súde Bratislava I, do právoplatnosti skončenia ktorého bolo predmetné konanie 16C 125/2007 zastavené. Tým odpadol aj súdom namietaný dôvod na nekonanie vo veci. Po úmrtí žalobkyne mal súd možnosť minimálne od 28. 2. 2011 (deň právoplatnosti dedičského konania) do 23. 1. 2012 (späťvzatie návrhu) vo veci konať, na čo ho sťažovatelia výzvou zo dňa 6. 7. 2011 požiadali, no súd v tomto období 11 mesiacov vo veci vôbec nekonal. Absenciu relevantných úkonov súdu v tomto období nepriamo potvrdila aj predsedníčka okresného súdu JUDr. A. K. vo svojom poslednom vyjadrení, keď neuviedla v prípade tohto obdobia žiadne relevantné úkony súdu, ktorými by súd smeroval k rozhodnutiu v merite veci.

Prijatím zákona č. 260/2011 Z. z. o ukončení a spôsobe usporiadania niektorých nájomných vzťahov k bytom a o doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 18/1996 Z. z. o cenách v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 260/2011“) boli sťažovatelia vystavení riziku straty aktívnej legitimácie v konaní, keďže uvedená právna

úprava v ustanovení § 3 ods. 1 umožňovala odporcovi v 3. rade ako vlastníkovi zapísanom v katastri nehnuteľností ukončiť so sťažovateľmi nájomný vzťah do 31. 03. 2012, a to bez uvedenia akéhokoľvek dôvodu. Prenajímateľ, ktorý vystupoval v konaní ako odporca v 3. rade, sa netajil tým, že uvedenú zákonnú možnosť ukončenia nájomného vzťahu využije. Sťažovateľom bolo teda zrejmé, že stratia svoj naliehavý právny záujem na pokračovaní v konaní. Do tejto situácie sa sťažovatelia dostali najmä z dôvodu priesťahov v konaní, ak by súd konal vo veci bez zbytočných priesťahov, ich situácia by bola zrejme oveľa priaznivejšia. Neprimeraná dĺžka konania poznačená prakticky výlučne jednoduchými úkonmi súdu a novoprijatá právna úprava možnosti ukončenia nájmu, narušujúcou rovnosť zbraní, prinútila sťažovateľov upustiť od ďalšieho pokračovania v predmetnom konaní a uzatvoriť s odporcami mimosúdnu dohodu za podmienok, na ktoré by za iných okolností neboli ochotní pristúpiť.

Podanie späťvzatia žalobného návrhu sťažovateľmi zo dňa 23. 01. 2012 bolo teda následkom zbytočných priesťahov na strane porušovateľa spojených so zvýšením právnej neistoty sťažovateľov v podobe ustanovenia § 3 ods. 1 zákona č. 260/2011 Z. z. (...)

Na základe vyššie uvedeného, ako aj na základe skutočností prezentovaných v ústavnej sťažnosti zo dňa 19. 09. 2012 majú sťažovatelia za dostatočne preukázané, že porušovateľ, teda Okresný súd Bratislava I, v konaní 16C/125/2007, po celú dobu predmetného konania nepostupoval v rámci procesného postupu tak, aby sa čo najskôr odstránil ten stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa dnes už zosnulá PhDr. T. H. a neskôr aj sťažovatelia ako jej právni nástupcovia obrátili na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Sťažovatelia tak opätovne poukazujú na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. ÚS 11/98, podľa ktorého prvoradou povinnosťou súdu a sudcu je organizovať procesný postup v súdnom konaní tak, aby sa čo najskôr odstránil ten stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa osoba obrátila na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Okresný súd Bratislava I, ako porušovateľ tak v rozpore s vyššie citovaným názorom ústavného súdu, ako aj v rozpore s ustanovením § 100 ods. 1 O. s. p. a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, postupoval po celú dobu konania jednak formou jednoduchých procesných postupov neprispievajúcim k výraznejšiemu posunu veci, ako aj úplnej nečinnosti, čo malo výrazný podiel na zbytočných priesťahov v konaní a na pretrvávaní právnej neistoty pôvodnej žalobkyne a neskôr aj sťažovateľov. Ústavný súd Slovenskej republiky v jednom zo

svojich rozhodnutí taktiež vyslovil, že účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím sa vytvára právna istota. Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa splní až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty ohľadne svojich práv (II. ÚS 26/95). Nedôsledným postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní 16C/125/2007 nedošlo nikdy k naplneniu účelu prerokovania veci bez zbytočných prietáhov. K naplneniu tohto účelu nedošlo ani samotným zastavením konania, ktoré bolo spôsobené práve neprimeranou dĺžkou v podobe takmer 4 rokov, počas ktorej súd nevykonal žiaden podstatný procesný úkon smerujúci k vydaniu rozhodnutia v merite veci. Neprehliadnuteľným faktom je, že pôvodná žalobkyňa pani T. H., sa nedožila rozhodnutia v pomerne jednoduchej veci, od ktorej závisel nielen osud jej bytovej otázky, ale aj osud bytovej otázky jej manžela (sťažovateľa v 1. rade) a jej syna (sťažovateľa v 2. rade). Preto nie je možné pochybovať o tom, že stresové situácie vyvolané vlečúcim sa súdnym konaním prispeli k jej smrteľnej chorobe a sťažili jej posledné chvíle prežité so svojimi najbližšími. Pocit frustrácie z nedôslednej ochrany práva poznačil aj sťažovateľov, ktorí sa jednak museli prizerať, ako stres spôsobený liknavým postupom súdu riešiacim tak závažnú otázku v ich živote negatívne dopadá na zhoršujúce sa zdravie ich manželky a matky, ako aj keď k naplneniu samotného účelu práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov v predmetnom konaní nedošlo ani po úmrtí pôvodnej žalobkyne, pričom procesný postup súdu, ako aj novoprijatá právna úprava naznačovala, že k nemu ani prísť nemôže (výpoveď z nájmu podľa nového zákona spôsobí stratu naliehavého právneho zákona). Nakoniec k meritórnemu rozhodnutiu vo veci ani nikdy nedošlo. Dnes už zosnulá žalobkyňa spolu so sťažovateľmi tak prehrala zápas o spravodlivosť, ktorú sama začala z iskiarkou nádeje a viery v právny štát, v ktorom sa snažili pokračovať aj sťažovatelia, čo prispelo k apatii sťažovateľov voči pojmom ochrana práv, rovnosť zbraní a nakoniec aj spravodlivosť. Na základe uvedeného sa preto domnievame, že aj sťažovateľmi uplatnené nároky na primerané finančné zadostučinenie sú vzhľadom na skutkový stav veci opodstatnené.»

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania vedeného na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 16 C 125/07:

Dňa 24. augusta 2007 podala T. H. (ďalej len „žalobkyňa“) na okresnom súde žalobu o určenie neplatnosti dohody o vydaní veci.

Dňa 4. septembra 2007 okresný súd vyzval hlavné mesto Slovenskej republiky Bratislava ako žalovaného v 1. rade a C. ako žalovaného v 2. rade (ďalej len „žalovaný v 1. rade“ a „žalovaný v 2. rade“), aby sa vyjadrili k žalobnému návrhu.

Dňa 24. septembra 2007 žalovaný v 1. rade podal na okresnom súde písomné vyjadrenie k návrhu.

Dňa 1. októbra 2007 a následne 21. novembra 2007 žalovaný v 2. rade podal na okresnom súde písomné vyjadrenie k návrhu.

Dňa 19. marca 2008 podala žalobkyňa návrh na pristúpenie nového účastníka na strane žalovaného v 1. a 2. rade a zároveň úpravu návrhu na vyslovenie neplatnosti dohody o vydaní veci.

Dňa 25. marca 2008 okresný súd uznesením č. k. 16 C 125/07-66 rozhodol o pristúpení ďalšieho účastníka, a to spoločnosti L., s. r. o., ako žalovanej v 3. rade.

Dňa 26. marca 2008 podala žalobkyňa návrh na vydanie predbežného opatrenia voči žalovanej v 3. rade.

Dňa 17. apríla 2008 podal žalovaný v 3. rade odvolanie proti uzneseniu okresného súdu č. k. 16 C 125/07-66.

Dňa 18. apríla 2008 okresný súd uznesením č. k. 16 C 125/07-80 rozhodol o zamietnutí návrhu žalobkyne na vydanie predbežného opatrenia.

Dňa 16. mája 2008 podala žalobkyňa odvolanie proti uzneseniu č. k. 16 C 125/07-80 z 18. apríla 2008.

Dňa 16. mája 2008 okresný súd predložil spis s opravným prostriedkom, ktorý podala žalovaná v 3. rade proti uzneseniu z 25. marca 2008, a spis s opravným prostriedkom podaným žalobkyňou proti uzneseniu z 18. apríla 2008 na Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“).

Dňa 12. novembra 2008 krajský súd uznesením potvrdil uznesenia okresného súdu č. k. 16 C 125/07-66 a č. k. 16 C 125/07-80 a spis vrátil okresnému súdu.

Dňa 16. januára 2009 okresný súd uznesením pripustil zmenu petitu žaloby navrhovanú žalobkyňou z 19. marca 2008.

Dňa 21. januára 2009 okresný súd vyzval žalovaného v 1. rade, aby sa vyjadril k žalobnému návrhu, a zároveň vyzval žalobkyňu, aby zaplatila súdny poplatok za návrh.

Dňa 6. februára 2009 zaplatila žalobkyňa súdny poplatok.

Dňa 10. februára 2009 sa k zmenenému žalobnému návrhu vyjadril žalovaný v 3. rade.

Dňa 13. marca 2009 okresný súd uznesením prerušil konanie do právoplatného skončenia veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 7 C 116/2008.

Dňa 21. apríla 2009 bolo žalobkyňou podané odvolanie proti uzneseniu o prerušení konania.

Dňa 24. júna 2009 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie žalovaného v 2. rade k odvolaniu žalobkyni.

Dňa 30. júna 2009 bolo okresnému súdu doručené vyjadrenie žalovaného v 1. rade k odvolaniu žalobkyni.

Dňa 7. septembra 2009 okresný súd predložil krajskému súdu spis s opravným prostriedkom, ktorý podala žalobkyňa 21. apríla 2009.

Dňa 2. marca 2010 krajský súd uznesením potvrdil napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa a spis vrátil okresnému súdu.

Dňa 22. apríla 2010 došlo k úmrtiu žalobkyne.

Dňa 10. mája 2010 okresný súd požiadal o zapožičanie spisu sp. zn. 7 C 116/2008.

Dňa 5. augusta 2010 okresný súd opätovne požiadal o zapožičanie spisu sp. zn. 7 C 116/2008.

Dňa 20. decembra 2010 podala žalovaná v 3. rade návrh na zastavenie konania pre neodstrániteľnú prekážku konania, za ktorú označila úmrtie žalobkyne.

Dňa 10. januára 2011 podal okresný súd žiadosť o oznámenie, či sa vedie dedičské konanie po žalobkyni.

Dňa 11. januára 2011 bolo okresnému súdu oznámené, že je vedené dedičské konanie po žalobkyni.

Dňa 6. apríla 2011 okresný súd požiadal o zapožičanie spisu sp. zn. 2 D 274/2010 po nebohej žalobkyni.

Dňa 7. apríla 2011 bol okresnému súdu zaslaný spis vyžiadaný 6. apríla 2011.

Dňa 6. júla 2011 bola na okresný súd podaná žiadosť právnych nástupcov po nebohej žalobkyni, aby sa v konaní pokračovalo s dedičmi.

Dňa 23. januára 2012 zobrali právni nástupcovia po nebohej žalobkyni návrh na pokračovanie v konaní späť a žiadali o zastavenie konania.

Dňa 2. apríla 2012 okresný súd uznesením rozhodol o zastavení konania.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. (...)

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 125/07 došlo k porušovaniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

V danej súvislosti ústavný súd konštatuje, že v prípade sťažovateľov došlo k procesnoprávnemu nástupníctvu (sukcesii), teda k zmene doterajšieho účastníka konania na strane žalobcu, a to na základe univerzálnej sukcesie (z titulu dedenia). Keďže univerzálna sukcesia vyvoláva automaticky aj procesnoprávne nástupníctvo, konajúci súd nemusel uplatňovanú zmenu uznesením pripustiť. Oznámením zo 6. júla 2011 sťažovatelia vstúpili do predmetného konania v tom štádiu, v akom sa nachádzalo pred zmenou účastníkov konania. Uvedená skutočnosť má podľa názoru ústavného súdu zásadný význam pre vymedzenie obdobia, ktoré podlieha posúdeniu namietanej protiústavnosti konania odporcu, pretože v uvedenom prípade v dôsledku oznámenia sťažovateľov, že vstupujú do konania namiesto ich právnej predchodkyne, nedošlo k vzniku nového procesnoprávneho vzťahu, ale k procesnoprávnemu nástupníctvu do už existujúceho procesnoprávneho vzťahu (m. m. I. ÚS 232/05).

Aj s prihliadnutím na tento záver ústavný súd nemal pochybnosti o tom, že sťažovatelia môžu uplatňovať právo na konanie bez zbytočných priet'ahov aj pre štádium konania, ktoré predchádzalo tejto zmene.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov(...)

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná(...)

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že dĺžka posudzovaného konania nebola závislá od právnej alebo skutkovej zložitosti veci. Napokon ani predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení nepoukázala na skutkovú alebo právnu zložitosť predmetnej veci.

2. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľov v preskúmanom konaní, ústavný súd nezistil žiadnu významnú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na ich ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v napadnutom konaní k zbytočným prietahom. Sťažovatelia neprispeli svojím správaním k prietahom v konaní, aktívne sa dožadovali pokračovania v konaní a taktiež podali kvalifikovanú sťažnosť na prietahy v konaní. Sťažovatelia síce doplňovali a upresňovali svoj žalobný návrh týkajúci sa účastníkov konania, pretože sa v priebehu napadnutého konania zmenili pomery, avšak využitie možností daných navrhovateľovi procesnými predpismi (napr. podľa Občianskeho súdneho poriadku) na uplatňovanie a presadzovanie jeho práva v občianskom súdnom konaní spôsobuje síce predĺženie priebehu konania,

nemožno ho však kvalifikovať ako postup, dôsledkom ktorého sú zbytočné priet'ahy (napr. I. ÚS 31/01).

3.1 Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v posudzovanej veci a konštatuje, že okresný súd bol v danej veci krátkodobo, ale aj dlhodobo nečinný, a to konkrétne od 21. novembra 2007 do 25. marca 2008 (štyri mesiace) a od 6. júla 2011 do 2. apríla 2012 (osem mesiacov) – pričom okresný súd v tomto období okrem ojedinelých administratívnych úkonov nič nevykonal. Uvedená nečinnosť okresného súdu nie je ničím ospravedlniteľná, pretože počas minimálne jedného roka okresný súd nevykonával vo veci úkony, ktoré mali smerovať k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovatelia v predmetnej veci počas súdneho konania nachádzali, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy a dohovoru (pozri napr. I. ÚS 41/02). Uvedené obdobie nečinnosti okresného súdu bez akýchkoľvek zákonných dôvodov treba považovať za zbytočné priet'ahy v konaní, ktoré sú z ústavnoprávneho aspektu netolerovateľné, pretože k uvedenej nečinnosti, a teda k priet'ahom nedošlo v dôsledku zložitosti veci ani správania sťažovateľa, ale predovšetkým v dôsledku nečinnosti okresného súdu. Ústavný súd pritom už opakovane uviedol, že ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie veci, a teda vykonanie spravodlivosti bez zbytočných priet'ahov.

3.2 Z dôvodu prerušenia napadnutého konania pred okresným súdom, ak nedôjde k odpadnutiu prekážky prerušeného konania postupom predvídaným v uvedenom uznesení, nemôžu sa v prerušovanom konaní vykonávať žiadne procesné úkony smerujúce k odstráneniu právnej neistoty účastníkov, a tým k naplneniu účelu označeného základného práva, tak ako to už bolo uvedené. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nečinnosť súdu v dôsledku existencie odôvodnenej prekážky jeho postupu, tak ako to je v danom prípade, neposudzuje ako zbytočné priet'ahy v súdnom konaní (mutatis mutandis II. ÚS 3/00, III. ÚS 42/02, I. ÚS 65/03).

Ústavný súd poznamenáva, že na obdobie, počas ktorého bolo napadnuté konanie právoplatne prerušené, nemohol prihliadnuť ako na obdobie zbytočných priet'ahov v konaní,

pretože dôvodnosť prerušenia napadnutého konania mohol ústavný súd v zmysle princípu subsidiarity preskúmať iba v rámci podanej ústavnej sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu č. k. 16 C 125/07-125 v spojení s uznesením krajského súdu č. k. 7 Co 310/09-145, k čomu však zo strany sťažovateľov nedošlo.

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľov na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

4. Vzhľadom na to, že 2. apríla 2012 okresný súd uznesením rozhodol o zastavení konania, neprichádzalo do úvahy v okolnostiach danej veci rozhodnutie podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovatelia požadovali priznať primerané finančné zadosťučinenie každému vo výške 5 000 €, ktoré odôvodňovali najmä tým, že „*majú(...) pocit obrovskej frustrácie, pomalým a neefektívnym konaním súdu v predmetnom konaní sú obaja ukračovaní na svojich právach a to aj napriek ich preukázateľnému naliehavému záujmu na konečnom rozhodnutí v predmetnej veci. (...) Stratená viera v spravodlivosť je spôsobená taktiež postupom súdu, ktorý sa za posledných 4 rokov obmedzil iba na formálne procesné úkony bez skutočného reálneho riešenia sporu v jeho hmotnoprávnej podstate.*“.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nie je dostatočným zadosťučinením pre sťažovateľov. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať im aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti

zisteného porušenia práv sťažovateľov, najmä aj na povahu veci, považuje za primerané vo výške po 1 000 € každému sťažovateľovi.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 2.

6. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľom vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátkou za tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia z 8. septembra 2011, podanie sťažnosti z 19. septembra 2011 a podanie písomného stanoviska k vyjadreniu okresného súdu z 25. mája 2012). Za dva úkony vykonané v roku 2011 patrí odmena v sume dvakrát po 123,50 € a režijný paušál dvakrát po 7,41 €. Za jeden úkon vykonaný v roku 2012 patrí odmena v sume 127,16 € a režijný paušál 7,63 €, a preto trovy právneho zastúpenia pre jedného sťažovateľa predstavujú sumu 396,61 €.

Základná sadzba tarifnej odmeny bola znížená o 50 %, pretože išlo o spoločné úkony pri zastupovaní „dvoch alebo viacerých osôb“, t. j. na sumu 198,30 €. Spolu s režijným paušalom teda jednému sťažovateľovi prislúcha v danom prípade odmena v sume 198,30 €. V prípade dvoch sťažovateľov tvorí náhrada trov právnej služby advokátkou celkovú sumu 396,61 € v zmysle vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd o uplatnených trovách konania sťažovateľmi rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. júla 2012